

ДИРЕКТИВА 2009/24/ЄС ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ ТА РАДИ
від 23 квітня 2009 року
про правову охорону комп'ютерних програм
(кодіфікована версія)
(Текст стосується ЄЄП)

- ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТ ТА РАДА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ, (4) Певні відмінності, що характеризують правову охорону комп'ютерних програм на основі законодавства держав-членів, мають прямий негативний вплив на функціонування внутрішнього ринку комп'ютерних програм.
- Беручи до уваги Договір про заснування Європейського Співтовариства, та зокрема, його статтю 95,
- Беручи до уваги пропозицію Комісії, (5) Слід усунути вже існуючі та не допустити появи нових відмінностей, які мають такий вплив, і немає необхідності усувати та перешкоджати виникненню відмінностей, що не шкодять значною мірою функціонуванню внутрішнього ринку.
- Беручи до уваги висновок Соціально-економічного комітету ⁽¹⁾,
- Діючи відповідно до процедури, передбаченої у статті 251 Договору ⁽²⁾, (6) Відповідно, в межах нормативно-правової бази Співтовариства щодо охорони комп'ютерних програм можна насамперед обмежитися розпорядженням, що держави-члени повинні надавати охорону за авторським правом комп'ютерним програмам як літературним творам, та визначенням осіб та об'єкта, що підлягають охороні, виключних прав, на які можуть посилатися особи, яким надається охорона, з метою дозволу або заборони певних дій, а також строку охорони.
- Оскільки:
- (1) До Директиви Ради 91/250/ЄЕС від 14 травня 1991 року про правову охорону комп'ютерних програм ⁽³⁾ були внесені зміни ⁽⁴⁾. Для забезпечення ясності та раціональності зазначена Директива повинна бути кодифікована.
- (2) Створення комп'ютерних програм вимагає використання значних людських, технічних та фінансових ресурсів, тоді як їх копіювання можливе за набагато нижчою вартістю, аніж незалежне їх створення. (7) Для цілей цієї Директиви термін «комп'ютерна програма» стосується програм у будь-якій формі, в тому числі вбудованих в апаратне забезпечення. Цей термін включає також підготовчі роботи з проектування, результатом яких є розроблення програми за умови, що вони дають можливість створення комп'ютерної програми на наступній стадії.
- (3) Комп'ютерні програми відіграють дедалі важливішу роль у багатьох галузях промисловості, а пов'язану з ними технологію таким чином можна розглядати як основну для промислового розвитку Співтовариства. (8) Критерії, що застосовуються для визначення, чи є комп'ютерна програма оригінальним твором, не повинні містити жодної оцінки якості або естетичної цінності програми.
- (9) Співтовариство докладє усіх зусиль для сприяння міжнародній стандартизації.
- (10) Завданням комп'ютерної програми є забезпечувати зв'язок та спільну роботу з іншими елементами

¹ ОВ С 204, 9.8.2008, С. 24.

² Висновок Європейського Парламенту від 17 червня 2008 року (ще не опублікований в Офіційному віснику) та Рішення Ради від 23 березня 2009 року.

³ ОВ L 122, 17.5.1991, С.42.

⁴ Див. Додаток I, частина А.

- інформаційної системи та користувачами; для цього необхідний логічний і, у певних випадках, фізичний взаємозв'язок та взаємодія для повного функціонування усіх елементів програмно-апаратного забезпечення з іншими програмно-апаратними засобами, а також з користувачами. Частина програми, що відповідають за цей взаємозв'язок та взаємодію між елементами програмно-апаратного забезпечення, загальноно відомі як «інтерфейси». Ці функціональні взаємозв'язок та взаємодія загальноно відомі як «експлуатаційна сумісність»; цю експлуатаційну сумісність можна визначити як можливість обмінюватися інформацією та спільно використовувати інформацію, якою обмінялися.
- (11) Для уникнення будь-якої двозначності слід уточнити, що охороняється лише форма вираження комп'ютерної програми і що ідеї та принципи, які лежать в основі різних елементів програми, в тому числі в основі інтерфейсів, не охороняються за авторським правом на підставі даної Директиви. Згідно з цим принципом авторського права ідеї та принципи, які лежать в основі логічних схем, алгоритмів та мов програмування, не охороняються на підставі цієї Директиви. Відповідно до законодавства та судової практики держав-членів, а також міжнародних конвенцій про авторське право, форма вираження цих ідей та принципів повинна охоронятися авторським правом.
- (12) Для цієї Директиви під терміном «надання в прокат» слід розуміти надання у розпорядження комп'ютерної програми або її копії з метою її використання протягом обмеженого періоду часу та в комерційних цілях. Цей термін не включає в себе публічне надання в позику, що не входить до сфери застосування цієї Директиви.
- (13) До виключних прав автора запобігати несанкціонованому відтворенню його роботи повинні застосовуватися обмежені винятки стосовно комп'ютерної програми для забезпечення відтворення програми, технічно необхідного для її використання законним покупцем. Це означає, що дії щодо завантаження та виконання, необхідні для використання копії програми, придбаної законним шляхом, а також виправлення у ній помилок, не можуть бути заборонені договором. Якщо договором не передбачені особливі умови, зокрема у випадку продажу копії програми, будь-яка інша операція, необхідна для використання цієї копії, може бути здійснена законним покупцем цієї копії відповідно до передбаченої мети.
- (14) Особі, якій належить право користування комп'ютерною програмою, не повинні перешкоджати виконувати дії, необхідні для стеження, вивчення або випробування функціонування цієї програми, за умови, що ці дії не порушують права автора програми.
- (15) Несанкціоноване відтворення, переклад, адаптація або зміна форми коду, під яким копія комп'ютерної програми була представлена, є порушенням виключних прав автора. Однак, за певних обставин, відтворення коду комп'ютерної програми або переклад його форми може виявитися необхідним для експлуатаційної сумісності програми, створеної незалежно від інших програм. Таким чином слід вважати, що лише за даних обставин здійснення відтворення і перекладу особою з правом користування копією програми або від її імені є законним і відповідає правилам добросовісного використання, а тому не повинне просити дозвіл носія авторського права. Однією з цілей цього винятку є забезпечення взаємозв'язку усіх елементів інформаційної системи, в тому числі від різних виробників, для їх можливості спільно функціонувати. Такий виняток з виключних прав автора не повинен застосовуватися на шкоду законним інтересам правласника або порушувати нормальне використання програми.
- (16) Охорона комп'ютерних програм законодавством про авторське право не повинна перешкоджати, при необхідності, здійсненню інших форм охорони. Будь-яке положення договору, що не відповідає положенням цієї Директиви щодо декомпіляції або виняткам, передбаченим цією Директивою, щодо зняття резервної копії, стеження, вивчення або випробування функціонування програми, повинне вважатися недійсним.
- (17) Положення цієї Директиви не порушують правила конкуренції на основі статей 81 та 82 Договору, якщо постачальник, що займає домінуюче положення, відмовляється надавати інформацію, необхідну для експлуатаційної сумісності, як зазначено у цій Директиві.
- (18) Положення цієї Директиви не повинні порушувати вже прийняті особливі положення правових норм Співтовариства щодо оприлюднення інтерфейсів у сфері телекомунікацій, ні рішення Ради стосовно стандартизації у галузі інформаційних технологій та телекомунікацій.

- (19) Ця Директива не впливає на відступи, передбачені національним законодавством, на основі Бернської конвенції з питань, не охоплених цією Директивою.
- (20) Ця Директива не повинна перешкоджати зобов'язанням держав-членів щодо кінцевих термінів транспонування в національне законодавство Директив, зазначених у Додатку I, Частина B,

УХВАЛИЛИ ЦЮ ДИРЕКТИВУ:

Стаття 1

Об'єкт охорони

1. Відповідно до положень цієї Директиви, держави-члени повинні охороняти комп'ютерні програми нормами авторського права як літературні твори у значенні Бернської конвенції про охорону літературних та художніх творів. Для цієї Директиви термін «комп'ютерна програма» включає її підготовчу документацію.
2. Охорона, передбачена цією Директивою, застосовується до будь-якої форми вираження комп'ютерної програми. Ідеї та принципи, що лежать в основі будь-якого з елементів комп'ютерної програми, в тому числі ті, що лежать в основі інтерфейсів, не охороняються авторським правом на підставі цієї Директиви.
3. Комп'ютерна програма підлягає охороні, якщо вона є оригінальною, у тому значенні, що є результатом інтелектуальної діяльності її автора. Жодні інші критерії не можуть бути застосовані для визначення її охороноздатності.
4. Положення цієї Директиви також застосовуються до комп'ютерних програм, створених до 1 січня 1993 року, без шкоди підписаним до цієї дати актам та набутим правам.

Стаття 2

Авторство на комп'ютерні програми

1. Автором комп'ютерної програм є фізична особа або група фізичних осіб, що створили програму, або, якщо законодавство держави-члена дозволяє, то юридична особа, яка за цим законодавством визнається правласником.
Якщо колективні твори визнаються законодавством держави-члена, особа, яка розглядається законодавством цієї держави-члена як така, що створила цей твір, вважається його автором.
2. Якщо комп'ютерна програма спільно створена групою фізичних осіб, то ці особи володіють виключними правами спільно.

3. Якщо комп'ютерна програма створена працівником під час виконання ним службових обов'язків або за вказівками його роботодавця, лише роботодавець має право користуватися всіма майновими правами на створену таким чином програму, якщо інше не передбачене договором.

Стаття 3

Суб'єкти, що користуються охороною

Охорона надається будь-якій фізичній або юридичній особі, яка має на це право відповідно до норм національного законодавства щодо авторського права на літературні твори.

Стаття 4

Дії, що підлягають обмеженню

1. Відповідно до статей 5 та 6, виключні права правласника у значенні статті 2 включають право здійснювати та дозволяти:
 - a) постійне або тимчасове відтворення комп'ютерної програми в цілому або частково, будь-яким способом та в будь-якій формі; якщо для завантаження, відображення, виконання, передачі або зберігання комп'ютерної програми треба таке відтворення програми, то його здійснення вимагає дозволу правласника;
 - b) переклад, адаптацію, установлення або будь-яку іншу зміну комп'ютерної програми і відтворення в результаті цих дій, без порушення прав особи, яка змінює комп'ютерну програму;
 - c) розповсюдження у будь-якій формі, в тому числі надання в прокат, оригіналу або копій комп'ютерної програми.
2. З першим продажем копії комп'ютерної програми у Співтоваристві самим правласником або за його згоди вичерпується право розповсюдження цієї копії у Співтоваристві, за винятком права контролювати подальше надання в прокат комп'ютерної програми або її копії.

Стаття 5

Винятки з дій, що підлягають обмеженню

1. Якщо договором не передбачені особливі умови, дозволу правласника не вимагають акти, зазначені у пунктах a) і b) частини 1 статті 4, якщо ці акти необхідні для надання можливості законному покупцеві використовувати комп'ютерну програму за призначенням, в тому числі для виправлення помилок.
2. Особі, якій належить право користування комп'ютерною програмою, не може бути заборонено договором виготовлення резервної копії, якщо це необхідно для її використання.

Стаття 7

3. Особа, якій належить право користуватися копією комп'ютерної програми, може, без дозволу правовласника, стежити, вивчати або випробовувати функціонування цієї програми для визначення ідей та принципів, які лежать в основі будь-якого елемента програми, якщо вона здійснює будь-які операції щодо завантаження, відображення, виконання, передачі або зберігання комп'ютерної програми, які вона має здійснювати.

Стаття 6

Декомпіляція

1. Дозвіл правовласника не вимагається, якщо відтворення коду або переклад форми цього коду у значенні пунктів а) і b) частини 1 статті 4 необхідний для отримання інформації, потрібної для експлуатаційної сумісності комп'ютерної програми, створеної незалежно з іншими програмами та за дотримання наступних умов:

- a) ці дії виконуються власником ліцензії або іншою особою, яка має право використовувати копію програми, або від їїнього імені особою, уповноваженою для цього;
- b) особи, зазначені у пункті a), не мали легкого та швидкого доступу до інформації, необхідної для експлуатаційної сумісності; та
- c) ці дії обмежуються частинами оригіналу програми, необхідними для експлуатаційної сумісності.

2. За положеннями частини 1, інформація, отримана на основі її застосування, не може:

- a) використовуватися з іншою метою, окрім як для реалізації експлуатаційної сумісності незалежно створеної комп'ютерної програми;
- b) передаватися третім особам, крім випадків, якщо це виявляється необхідним для експлуатаційної сумісності незалежно створеної комп'ютерної програми; або
- c) використовуватися для розроблення, виготовлення або реалізації комп'ютерної програми з суттєво схожою формою вираження або для будь-яких дій, які порушують авторські права.

3. Відповідно до положень Бернської конвенції про охорону літературних та художніх творів, дану статтю не можна тлумачити таким чином, щоб дозволити її застосування на невиправдану шкоду законним інтересам правовласника або з порушенням нормального використання комп'ютерної програми.

Спеціальні заходи з охорони

1. Без шкоди статтям 4, 5 та 6, держави-члени, відповідно до їх національного законодавства, вживають відповідні заходи щодо осіб, які вчинили одну з наступних дій:

- a) введення в обіг копії комп'ютерної програми, знаючи, що вона незаконна або маючи причини так вважати;
- b) зберігання з комерційною метою копії комп'ютерної програми, знаючи, що вона незаконна або маючи підстави так вважати;
- c) введення в обіг або зберігання з комерційною метою будь-якими засобами лише для сприяння несанкціонованому усуненню або нейтралізації будь-якого технічного засобу, що при необхідності використовується для захисту комп'ютерної програми.

2. Будь-яка незаконна копія комп'ютерної програми може бути конфіскована відповідно до законодавства держави-члена.

3. Держави-члени можуть призначити конфіскацію засобів, зазначених у пункті c) частини 1.

Стаття 8

Дотримання інших правових норм

Положення цієї Директиви не впливають на інші правові норми, зокрема щодо патентів, торгових марок, недобросовісної конкуренції, комерційної таємниці, охорони напівпровідників або договірних права.

Будь-яке положення договору, що суперечить статті 6 або виняткам, передбаченим у частинах 2 і 3 статті 5, вважається недійсним.

Стаття 9

Повідомлення

Держави-члени повідомляють Комісії текст положень національного законодавства, ухвалених у сфері, що регулюється даною Директивою.

*Стаття 10***Скасування**

Директива 91/250/ЄЕС, зі змінами, внесеними Директивою, зазначеною в Додатку I, Частина А, скасовується, без шкоди зобов'язанням держав-членів щодо кінцевих термінів транспонування в національне законодавство Директив, зазначених у Додатку I, Частина В.

Посилання на скасовану Директиву розглядаються як посилання на дану Директиву і тлумачаться відповідно до кореляційної таблиці, вказаної у Додатку II.

*Стаття 11***Набуття чинності**

Ця Директива набирає чинності на двадцятий день після її опублікування в *Офіційному віснику Європейського Союзу*.

*Стаття 12***Адресати**

Цю Директиву адресовано державам-членам.

Вчинено у Страсбурзі 23 квітня 2009 року.

За Європейський Парламент

Голова

H.-G. PÖTTERING

За Раду

Голова

P. NEČAS

ДОДАТОК I

ЧАСТИНА А

**Скасована Директива зі змінами
(зазначеними у статті 10)**

Директива Ради 91/250/ЄЕС
(ОВ L 122, 17.5.1991, С. 42)

Директива Ради 93/98/ЄЕС
(ВО J 290, 24.11.1993, С. 9)

лише частина 1 статті 11

ЧАСТИНА В

**Терміни транспонування в національне законодавство
(зазначені у статті 10)**

Директива	Кінцевий термін транспонування
91/250/ЄЕС	31 грудня 1992 року
93/98/ЄЕС	30 червня 1995 року

ДОДАТОК II

Кореляційна таблиця

Директива 91/250/ЄЕС	Ця Директива
Частини 1, 2 та 3 статті 1	Частини 1, 2 та 3 статті 1
Перше речення частини 1 статті 2	Перший пункт частини 1 статті 2
Друге речення частини 1 статті 2	Другий пункт частини 1 статті 2
Частини 2 та 3 статті 2	Частини 2 та 3 статті 2
Стаття 3	Стаття 3
Вступне слово статті 4	Вступне слово статті 4
Пункт а) статті 4	Пункт а) частини 1 статті 4
Пункт б) статті 4	Пункт б) частини 1 статті 4
Перше речення пункту с) статті 4	Пункт с) частини 1 статті 4
Друге речення пункту с) статті 4	Частина 2 статті 4
Статті 5, 6 та 7	Статті 5, 6 та 7
Перше речення частини 1 статті 9	Перша частина статті 8
Друге речення частини 1 статті 9	Друга частина статті 8
Частина 2 статті 9	Частина 4 статті 1
Частина 1 статті 10	—
Частина 2 статті 10	Стаття 9
—	Стаття 10
—	Стаття 11
Стаття 11	Стаття 12
—	Додаток I
—	Додаток II